

*A. Кавалёў*

### **Сюіта «Па старонках “Полацкага сшытка”»**

«Полацкі сшытак» — музычны рукапіс, знайдзены ў 1956 г. у бібліятэцы Ягелонскага ўніверсітэта ў Кракаве. Ён з'яўляецца каштоўным помнікам польска-беларускай музычнай культуры XVI—XVII стст. Назву зборніку даў польскі музыказнаўца Ежы Голас, які першапачатковая палічыў месцам яго стварэння Полаччыну. Назва замацавалася і засталася, нават калі высветлілася, што месца паходжання рукапісу — беларуска-польскае памежжа Астрамечава, што на Брестчыне.

64 аркушы рукапісу дадзені да нас творы вакальнай і інструментальнай музыкі эпохі Рэнесансу і Барока, і мы маем магчымасць сёння пачуць музыку, якая супрадавала жыццё тагачаснага гародскога насельніцтва Вялікага княства Літоўскага.

У зборнік увайшлі рэлігійныя і лірычныя песні, канты і псалмы, шмат узору танцевальной музыкі, асобныя інструментальныя творы, трохголосыя кампазіцыі для аргана і спеву на царкоўнаславянскай мове, а таксама арганныя басовыя партыі. Рукапіс уключае адна-, двух- і трохголосыя творы, запісаныя італьянскай і кіеўскай натацыямі. Тэкст — польскі, лацінскі, старабеларускі (кірылічны), царкоўнаславянскі скорапіс.

Амаль усе творы ў сшытку аナンімныя, у адных толькі выпадку паведамляецца аб кампазітару надпісам над нотамі (пяро Зелямбоўскага).

Найбольшую цікавасць у рукапісе ўяўляе танцевальная музыка. Танцаў тут вялікая колькасць, яны займаюць асноўную частку рукапісу. Часцей за ўсё яны пазначаюцца словам «танец». Толькі некаторыя з іх маюць жанравае вызначэнне, напрыклад куранты. Ёсць таксама «Вітаны», «Хадzonы», ёсць указанне на нямецкае паходжанне танца. Аналіз

музычнай рытмікі танцевальных мелодый дазвале вызначыць, што ў іх аснове ляжаць рытмы танцаў, шырока распаўсюджаных у гэты час у Захаднай Еўропе, Польшчы і Беларусі: оэра, менуэт, алеманда, павана і інш.

Паміж танцамі і песнямі, змешчанымі ў «Полацкім сшытку», існуе цесная сувязь. Шэраг песень гарманізавана і выкладзена інструментальна. Шмат танцаў у свою чаргу суправаджалася спевам, таму іх можна было іграць на музычных інструментах, спявача і адначасова танцеваць. Для ўсіх нумароў паказальныхімі з'яўляюцца агульная музычная стылістыка і перш за ўсё рытмічныя і мелодыка-інтанацыйныя асаблівасці.

Многія з тэкстаў «Полацкага сшытка» ўдалося расшыфраваць і рэстаўрыраваць. Некаторыя з гэтих твораў увайшли ў рэпертуар Беларускай музычнай капэлы, аркестраў, салістau-інструменталістаў, спевакоў. Беларускі дзяржаўны харэаграфічны ансамбль «Харошкі» на мелодіі «Полацкага сшытка» стварыў танцевальную сюіту.

Прапанаваная сюіта ў пералаженні для баяннага (акардэннага) трою складзена з 5 нумароў «Полацкага сшытка», размешчаных па прынцыпе кантраstu: № 40 — па жанры, мяркуецца, гавот; № 92 — віртуозная інструментальная п'еса, якая пабудавана па прынцыпе «рэха»; № 133 — танцевальная п'еса для флейты пікала і віяланчэлі; № 104 — п'еса танцевальнага складу, па жанры нагадвае сарабанду ці куранту; № 46 — інструментальная п'еса віртуознага характару.